

**Startnotitie m.e.r. woningbouw
regio Nijmegen ten behoeve van de
besluitvorming over de
Inrichtingsschets Over-Betuwe**

Commissie voor de
milieu-effectrapportage

BIBLIOTHEEK

Postbus 2345, 3500 GH UTRECHT

INHOUD

1	INLEIDING	blz.	
1.1	Algemeen		1
1.2	De verhouding tussen de Inrichtingsschets Over-Betuwe, het stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal en het streekplan		
1.3	De voorgenomen activiteit		1
1.4	De procedure		2
2	MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE		
2.1	M.e.r.-plicht		4
2.2	Relatie met andere m.e.r.-plichtige activiteiten in de Over-Betuwe		4
3	DE ALTERNATIEVEN		6
4	OVERZICHT REEDS GENOMEN BESLUITEN		
4.1	Streekplan Midden-Gelderland		7
4.2	Statenbesluit ontwikkeling Arnhem-Nijmegen		7
4.3	De Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX)		7
4.4	Besluit gemeenteraad Nijmegen		8
4.5	(Besluit tot) ruilverkaveling Over-Betuwe-Oost		8
5	Globale aanduiding van de gevolgen voor het milieu		9
			10

BIJLAGEN

1	Begrippenkader en betrokken instanties
2	Procedureschema
3	Voorwaarden Provinciale Staten voorstel E - 232
4	Korte beschrijving van de modellen uit de Discussienota "Arnhem-Nijmegen ligt goed" en het "Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen"

Kaart

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Voor u ligt de startnotitie "Woningbouw Nijmegen", die moet uitmonden in een rapport met informatie over de verschillende milieu-effecten van een nieuwe woningbouwlocatie ten behoeve van Nijmegen. Die woonlocatie, waarvoor dit MER¹⁾ wordt opgesteld, is een belangrijk onderdeel van de Inrichtingsschets Over-Betuwe (IOB). Het MER wordt dan ook met het oog op nog te nemen besluiten over de inrichting van de Over-Betuwe gemaakt. In m.e.r.-termen wordt het aanwijzen van die woningbouwlocatie de "voorgenomen activiteit" genoemd.

De notitie geeft inzicht in de achtergronden van deze voorgenomen activiteit en geeft onder andere aan welke alternatieven daarbij mogelijk zijn.

1.2 De verhouding tussen de Inrichtingsschets Over-Betuwe, het stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal en het streekplan

Op 24 oktober 1990 hebben Provinciale Staten zich, mede op basis van de Discussienota "Arnhem-Nijmegen ligt goed", uitgesproken over het Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen (voorstel E 232). Daarin is voorzien in een nieuw stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal.

Aan hun besluit verbonden Provinciale Staten een zestal voorwaarden (zie bijlage 3), waarbij zij tevens bepaalden dat binnen twee jaar (en dus voor november 1992) meer inzicht diende te worden verschaft in en zekerheid moest worden geboden over die voorwaarden.

Eén van die voorwaarden is dat wordt aangetoond dat het nieuwe stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal zowel qua plaats als stedenbouwkundige vormgeving past in een te ontwikkelen totaalconceptie voor de Over-Betuwe. Een daartoe op te stellen Inrichtingsschets Over-Betuwe zal een beeld moeten geven van de wijze waarop niet alleen dit nieuwe stadsdeel voor Nijmegen, maar ook de diverse andere ruimtedaclaims op het gebied (doortrekking RW 15, doortrekking A 73 inclusief nieuwe Waalbrug, aanleg Betuwespoorlijn, verplaatsing en uitbreiding van de glastuinbouw) een plaats kunnen krijgen in een noodzakelijk geachte vernieuwing van de ruimtelijke structuur van het gebied. Daarbij is gevraagd om op creatieve wijze te komen tot uitbouw van het landschap in de Over-Betuwe.

*→ hier is het inzicht
opgeleverd.*

1) Het doel van het milieu-instrument milieu-effect-rapportage (m.e.r.) is om besluitvormers op een systematische en zorgvuldige wijze te voorzien van zo objectief mogelijke informatie over de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit.

Milieu-effectrapportage is dus een hulpmiddel dat wordt toegepast bij de voorbereiding van overheidsbesluiten. Daarbij gaat het om besluiten over activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu, zoals grote projecten en veelomvattende beleidsvoornemens.

Duidelijk moet zijn dat de m.e.r. de besluitvorming niet vervangt. In het milieu-effectrapport wordt dus niet beslist of een voorgenomen activiteit wel of geen doorgang kan vinden.

Voor een nadere uitleg van de gebruikte begrippen en procedure zie bijlage 1, respectievelijk bijlage 2.

*{ glastuinbouw
Waalbrug is een van de
belemmeringen*

Provinciale Staten zullen zich aan het einde van de genoemde periode van twee jaar moeten uitspreken over de op te stellen inrichtingsschets. In verband daarmee hebben zij bepaald dat de resultaten van m.e.r. binnen deze periode van twee jaar bekend moeten zijn.

Wanneer besluitvorming over de inrichtingsschets heeft plaatsgevonden, zal bezien moeten worden of, en zo ja voor welke elementen van de inrichtingsschets een formele streekplanherziening in gang gezet zal worden. Het is denkbaar dat de hele inrichtingsschets onderwerp van streekplanherziening wordt, maar ook dat slechts enkele onderdelen uit de schets daartoe aanleiding geven.

1.3 De voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit kan worden omschreven als het bepalen van de locatie voor een nieuw stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal (de Waalsprong). Dit nieuwe stadsdeel zal moeten voorzien in de mogelijkheid om ca. 9.000 woningen te realiseren. In nauwe relatie daarmee zal ook ca. 30 ha bedrijfsterrein worden gepland.

Richtinggevend voor de invulling van de Waalsprong zijn in ieder geval de twee hoofduitgangspunten uit de onder 1.2 genoemde Discussienota (versterking stedelijke functies en beheersing van de automobilititeit). Bovendien hebben Provinciale Staten bepaald dat er sprake moet zijn van een duidelijke opbouw vanuit de rivier, een harmonieuze inpassing van het dorp Lent en het veilig stellen van het landgoed Oosterhout.

Teneinde ook de door Provinciale Staten vereiste zekerheid te verkrijgen omtrent het beschikbaar stellen van rijkssubsidies voor het stadsdeel ten noorden van de Waal, zal een vergelijkend onderzoek naar verschillende alternatieve locaties - ook ten zuiden van de Waal - worden uitgevoerd. Deze zelfde locaties zullen ook in het MER worden bezien. Voor zover deze locaties ten zuiden van de Waal zijn gelegen, maken ze uiteraard geen onderdeel uit van de Over-Betuwe. Ze zullen echter wel als alternatieven van de voorgenomen activiteit worden meegenomen in het op te stellen MER.

De voorgenomen activiteit, het stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal, heeft verplaatsing van aanwezige glastuinbouw tot gevolg en zal in nauwe relatie moeten worden bezien met een te realiseren Betuwespoortlijn en andere geplande ontwikkelingen in de Over-Betuwe (zie 2.3).

1.4 De procedure

In termen van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne zijn Provinciale Staten zowel "initiatiefnemer" als "bevoegd gezag" ten aanzien van de Inrichtingsschets Over-Betuwe. Zij hebben de taak van initiatiefnemer gedelegeerd aan Gedeputeerde Staten. De te volgen procedure voor de Inrichtingsschets Over-Betuwe en het MER voor de Waalsprong daarbinnen, is aangegeven in bijlage 2.

Op dit moment in de procedure gaat het om schriftelijke inspraak over het op te stellen MER. In dit stadium gaat het **niet** om het indienen van bezwaren tegen de woningbouwlocatie ten noorden van de Waal, de Inrichtingsschets Over-Betuwe of tegen andere ontwikkelingen in de Over-Betuwe.

Het is nu de bedoeling dat suggesties worden ingebracht over de inhoud van het nog op te stellen MER om er zodoende voor te zorgen dat de milieuconsequenties van de nieuwe woningbouwlocatie zo volledig mogelijk in beeld zijn gebracht als te zijner tijd de besluitvorming over de Over-Betuwe zal plaatsvinden.

U wordt dan ook uitgenodigd om in het kader van de inspraak uw schriftelijke reacties te geven over de inhoud van het op te stellen MER.

Indien u een reactie wilt geven, kunt u dat doen:

- schriftelijk gedurende de inspraakperiode (van 4 maart tot en met 3 april 1991), waarbij u uw brief moet richten aan: Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. RG91.3802.

De provincie kan alleen daadwerkelijk beslissingen nemen over de uitvoering van activiteiten als deze activiteiten tot haar competentie behoren. Zoals al eerder opgemerkt, is dat de Inrichtingsschets Over-Betuwe met daarin de woningbouwlocatie ten noorden van de Waal.

Voor een aantal van de voorgenomen activiteiten in de OverBetuwe is de provincie niet de beslissende instantie, maar in de inrichtingsschets kunnen wel kaders worden aangegeven waarbinnen die activiteiten volgens de provincie moeten plaatsvinden.

Voor een aantal van deze activiteiten moet ook de m.e.r.-procedure doorlopen worden. Deze zijn:

- de plannen voor de realisering van de goederenspoorlijn Rijnmond-Zevenaar inclusief rangeerterrein. Voor dit voornemen heeft in januari/februari 1991 inspraak op de startnotitie m.e.r. plaatsgevonden. De NS vervullen hierbij de rol van initiatiefnemer en de minister van Verkeer en Waterstaat zal uiteindelijk het besluit over dit voornemen nemen;
- een mogelijke doortrekking van de A 73 naar de A 15. Het is thans nog onduidelijk of, en zo ja wanneer, dit voornemen gerealiseerd gaat worden. Naar het oordeel van PS is dit echter zonder meer noodzakelijk. Het voornemen is nu nog niet zodanig concreet dat het thans in de m.e.r.-procedure Inrichtingsschets Over-Betuwe zal kunnen worden meegenomen.
Te zijner tijd zal daarvoor alsnog een m.e.r.-procedure gevolgd moeten worden;
- de doortrekking van de A 15 naar de A 12. Het uitvoeren van dit voornemen lijkt in de toekomst waarschijnlijk, maar over de termijn waarop is thans geen duidelijkheid. Het zal hier gaan om een rijksweg waarvan het tracé door de minister zal moeten worden vastgesteld. Ten behoeve van deze tracévaststelling zal een m.e.r.-procedure gevolgd moeten worden.

Alhoewel bovengenoemde activiteiten geen deel uit zullen maken van het MER Woningbouw Nijmegen, zal duidelijk zijn dat er in het MER wel aandacht aan besteed zal worden.

Daarnaast is het duidelijk dat deze activiteiten bij de opstelling van de Inrichtingsschets Over-Betuwe een belangrijke rol zullen spelen.

2 MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

2.1 M.e.r.-plicht

Besluitvorming over nieuwe woningbouwlocaties in een gebied dat niet of niet geheel behoort tot gemeenten die te zamen een verstedelijkt gebied vormen, is m.e.r.-plichtig wanneer het om 2.000 woningen of meer gaat. In dit geval betreft het een aantal dat aanmerkelijk hoger (9.000) ligt.

De aanleg van bedrijventerreinen is m.e.r.-plichtig als het gaat om terreinen die een omvang van meer dan 100 ha hebben. In dit geval wordt een dergelijke omvang niet voorzien. Aangezien echter bij de ontwikkeling van bedrijfsterrein in het stadsdeel ten noorden van de Waal sprake zal zijn van een zeer nauwe samenhang met de geplande woningbouw, zal in het MER ook aandacht worden geschonken aan de bedrijventerreinen.

Wanneer ten behoeve van Nijmegen een stadsdeel ten noorden van de Waal wordt ontwikkeld, zal dit - afhankelijk van de stedenbouwkundige opzet - in meerdere of mindere mate verplaatsing van de daar aanwezige glastuinbouw noodzakelijk maken. Hoewel de hervestiging daarvan op zich niet m.e.r.-plichtig is, zal daaraan bij het beschrijven van de milieu-effecten van de Waalsprong wel aandacht dienen te worden geschonken. Evenzeer is het belangrijk aandacht te schenken aan de relatie tussen het te ontwikkelen stadsdeel en aan andere ontwikkelingen in de OverBetuwe.

Volgens het Besluit m.e.r. is het éérste ruimtelijke plan dat in de aanleg voorziet van woningbouwlocaties en/of bedrijfsterreinen m.e.r.-plichtig. Als planvormen worden genoemd streekplan, structuurplan of bestemmingsplan.

De op te stellen inrichtingsschets heeft weliswaar niet de status van één van deze wettelijke planvormen - en de besluitvorming daarover door Provinciale Staten is derhalve thans wettelijk niet aan m.e.r.-plicht onderhevig - maar het besluit van Provinciale Staten over deze inrichtingsschets is van cruciaal belang voor de vormgeving van het stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal. Om die reden hebben Gedeputeerde Staten besloten de onderdelen woningbouw en bedrijvigheid in de Waalsprong in het kader van de besluitvorming over de Inrichtingsschets Over-Betuwe vrijwillig aan m.e.r. te onderwerpen. Vrijwillig, omdat het MER in een eerder stadium wordt opgesteld dan in de wet wordt voorgeschreven. De bedoeling daarvan is dat de milieu-effecten van de nieuwe woningbouw in een vroeg stadium bij de besluitvorming kunnen worden betrokken. Deze vrijwillige m.e.r. brengt dus met zich mee, dat in een later stadium bij de eventueel noodzakelijke herziening van het streekplan niet opnieuw een m.e.r. hoeft te worden uitgevoerd, maar ontheffing wordt gevraagd van de m.e.r. plicht. Het is zelfs denkbaar dat niet de provincie in het kader van het streekplan, maar de gemeente in het kader van een ten behoeve van de realisering van de woningbouw op te stellen bestemmingsplan deze ontheffing aanvraagt.

2.2 Relatie met andere m.e.r.-plichtige activiteiten in de Over-Betuwe

Op de Over-Betuwe liggen diverse ruimteclaims van de provincie, maar ook van andere overheden. Een aantal van deze claims kan belangrijke nadelige effecten voor het milieu opleveren. Zij vallen daarom onder de m.e.r.-plicht.

3 DE ALTERNATIEVEN

Naast de voorgenomen activiteit - een stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal - zullen in het kader van het MER vier alternatieven in beschouwing worden genomen:

- Alternatief 1* accent nieuwe woningbouw ten zuiden van de Waal;
- Alternatief 2* nieuwe woningbouw zowel ten zuiden als ten noorden van de Waal;
- Alternatief 3* nulalternatief;
- Alternatief 4* meest milieuvriendelijk alternatief.

- *Alternatief 1*

Aansluiten bij bestaande verstedelijkingsrichtingen, geconcentreerd ten zuiden van de Waal. Dit alternatief vertoont grote overeenkomsten met model 1 uit de Discussienota "Arnhem-Nijmegen ligt goed" en geeft een beeld van de meest waarschijnlijke ontwikkeling, indien zou worden afgezien van de voorgenomen activiteit. Alternatief 1 is dus tevens het nulalternatief.

- *Alternatief 2*

Nieuwe woningbouw, zowel ten zuiden als ten noorden van de Waal. Dit alternatief sluit in hoge mate aan bij model 3 uit de Discussienota.

Bijlage 4 geeft een korte beschrijving van de modellen uit de Discussienota.

- *Alternatief 3*

De Wet algemene bepalingen milieuhygiëne schrijft in artikel 41j voor dat in een MER een beschrijving moet worden gegeven van de toestand van het milieu in het geval dat de voorgenomen activiteit noch de alternatieven worden ondernomen. Nu is het in de onderhavige situatie irrealistisch te veronderstellen dat het mogelijk zou zijn in het geheel geen ruimte te bieden aan de zich voordoende woningbehoefte. Er moet dus in ieder geval een beslissing worden genomen over de plaats waar in de zich voordoende woningbehoefte kan worden voorzien.

Indien zou worden afgezien van de voorgenomen activiteit, is het het meest waarschijnlijk dat in de behoefte zou worden voorzien door met vele bouwlocaties aan te sluiten op reeds in gang gezette verstedelijkingsprocessen.

Om dit mogelijk te maken, zouden overigens een groot aantal (wellicht gezien de beperkte omvang van de locaties op zich niet m.e.r.-plichtige) formele besluiten moeten worden genomen.

Het nulalternatief komt dus in hoge mate overeen met alternatief 1, of althans met één van de mogelijke varianten van alternatief 1.

- *Alternatief 4*

De Wet algemene bepalingen milieuhygiëne schrijft ook voor dat aandacht wordt geschonken aan het meest milieuvriendelijke alternatief.

Op dit moment kan nog niet worden aangegeven welk alternatief dat is. Juist het te verrichten onderzoek zal daarin meer inzicht moeten verschaffen. In het MER zal daaraan evenwel de nodige aandacht worden geschonken.

Op dit moment kan nog niet worden aangegeven uit welke combinatie van de op de kaart aangegeven locaties de alternatieven zullen worden samengesteld. Het is ook denkbaar dat per alternatief enkele varianten in het MER in beschouwing zullen worden genomen.

4 OVERZICHT VAN REEDS GENOMEN BESLUITEN

Hieronder volgt een overzicht van eerder genomen besluiten die betrekking hebben op de Over-Betuwe en van invloed zijn op de Waalsprong.

4.1 Streekplan Midden-Gelderland

In het Streekplan Midden-Gelderland 1987 komt het nieuwe stadsdeel Nijmegen ten noorden van de Waal niet voor.

Dit is immers niet in overeenstemming met het in het streekplan verwoorde beleidsuitgangspunt dat de Over-Betuwe vrij dient te blijven van verstedelijking. De Over-Betuwe dient buffer te blijven tussen de centraal stedelijke gebieden Arnhem en Nijmegen.

Daarnaast zijn bepaalde infrastructurele voorzieningen niet voorzien in het vigerend streekplan: nieuwe Waalbrug, doortrekking van de A 73 naar de A 15 en de doortrekking van de Betuwespoorlijn. Dit geldt ook voor de verplaatsing en nieuwvestiging van de glastuinbouw. In het vigerend streekplan is een deel van het gebied dat voor de ontwikkeling van een stadsdeel ten noorden van de Waal benodigd zal zijn juist aangegeven als te ontwikkelen kassengebied.

Er bestaat dus een discrepantie betreffende de inrichting van de Over-Betuwe, zoals voorzien in het vigerende streekplan, en het Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen. Hierbij dient echter wel gerealliseerd te worden dat de tijdshorizonten van beide plannen verschillen. Het streekplan heeft een geldingsduur van 10 jaar, terwijl de Inrichtingsschets Over-Betuwe 25 jaar vooruit blik tot 2015.

Bij de vaststelling van het streekplan Middel-Gelderland in 1987 hebben Gedeputeerde Staten de toezegging gedaan een studie te verrichten naar alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden van de Over-Betuwe.

4.2 Statenbesluit ontwikkeling Arnhem-Nijmegen

Hieronder volgt de letterlijke tekst van het Statenbesluit d.d. 24 november 1990.

PROVINCIALE STATEN VAN GELDERLAND

Gezlen het voorstel van Gedeputeerde Staten E - 232 inzake het Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen;

BESLUITEN

Gedeputeerde Staten opdracht te geven om:

- a de haalbaarheid van het ontwikkelingsmodel, zoals deze is gerelateerd aan de in het Statenvoorstel genoemde voorwaarden a t/m f, nader te onderbouwen;
- b hierover uiterlijk na twee jaar te rapporteren, waarbij de consequenties in hun onderlinge samenhang voor het gehele gebied alsmede voor de samenstellende delen afzonderlijk in beeld worden gebracht.

De voorwaarden a t/m f zijn als bijlage 3 bij deze startnotitie gevoegd.

4.3 De Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX)

Met betrekking tot het stedelijk knooppunt Arnhem-Nijmegen wordt in de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (deel 1: ontwerp-planologische kernbeslissing) gesteld dat na afronding van de bestaande ontwikkelingsrichtingen en uitgaande van maximale benutting van de mogelijkheden voor herstructurering en verdichting in Arnhem en Nijmegen als mogelijk nieuwe ontwikkelingsrichtingen voor Arnhem Driel-Oost wordt gezien en voor Nijmegen de Waalsprong. Deze nieuwe ontwikkelingsrichtingen zullen op regionaal niveau worden afgewogen tegen de verdere mogelijkheden van bestaande ontwikkelingsrichtingen. Daarbij moet worden bezien op welke wijze in aansluiting op de plannen van de NS (RAIL 21) de bestaande infrastructuur verbeterd kan worden, gericht op de totstandkoming van een hoogwaardig openbaar vervoersysteem voor de belangrijkste verbindende relaties tussen en binnen deze stadsgewesten. Een goede afstemming tussen woon- en werklocaties is daarbij essentieel.

In beginsel acht de regering een ontwikkeling van Nijmegen ten noorden van de Waal passend bij de knooppuntstatus Arnhem-Nijmegen. De Waallocatie past in het beleid gericht op bundeling en verstedelijking. Verder onderkent de regering dat het al dan niet maken van de Waalsprong een essentiële keuze is die op korte termijn moet worden gemaakt.

In de Gelderse reactie op de Vierde Nota Extra hecht de provincie er belang aan dat er in deel 3 van de VINEX (het Kabinetsstandpunt) een duidelijke tekst inzake de Waalsprong komt. Met name zal er van rijkszijde duidelijkheid moeten komen over de bereidheid bij te dragen aan het realiseren van de voorwaarden die Provinciale Staten verbonden hebben aan de keuze voor een Waalsprong. Hier zal tevens de positie van de Over-Betuwe bij betrokken moeten worden, omdat deze nu deel uitmaakt van de open ruimte, iets wat niet goed past bij de keuze voor een Waalsprong en de hierbij behorende ruimtelijke herinrichting van de OverBetuwe.

De provincie stelt in dit kader als onderhandelingspunt dat, gezien de omvang en de complexiteit van de Waalsprongproblematiek, de nationale belangen in dezen en de nadrukkelijke optie van het Waalsprongmodel van een maximale openbaar-vervoersontsluiting, het alleszins reëel lijkt dat de regering hier een extra inspanning levert. Bijvoorbeeld in de vorm van een sleutelproject dat aansluit op de door Provinciale Staten geformuleerde voorwaarden voor een Waalsprong.

4.4 Besluit gemeenteraad Nijmegen

Midden 1989 heeft de gemeente Nijmegen een studie naar de mogelijkheden voor de groei op de lange termijn uitgebracht. Deze Ontwikkelingsschets Nijmegen geeft een analyse van de verschillende gebieden rond Nijmegen die eventueel zouden kunnen dienen ter leniging van de ruimtenood van de volgebouwde stad. De afweging van alle bouwlocaties voor woningbouw en bedrijfsterreinen ten noorden of ten zuiden van de Waal vond plaats aan de hand van een aantal criteria, zoals kwaliteit toekomstig woonmilieu, bereikbaarheid, beperking woon-werkverkeer, natuur- en agrarische belangen, etc.

De uitkomst van de studie en daarbij het besluit van de gemeenteraad Nijmegen is dat de "Sprong over de Waal" in de meeste opzichten de beste oplossing biedt voor de ruimtenood op lange termijn. De discussie over hoe daadwerkelijk deze sprong eruit zal komen te zien is nog in volle gang.

4.5 (Besluit tot) ruilverkaveling Over-Betuwe

Het Ruilverkavelingsplan Over-Betuwe-Oost heeft betrekking op het agrarisch open gebied ten oosten van de A 52, grofweg gesitueerd in de driehoek Arnhem-Zuid, Doornenburg, Lent. Om de land- en tuinbouwfunctie in dit gebied te versterken en te behouden is een ruilverkavelingsplan opgesteld.

Na terinzagelegging is het plan door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. De eigenaren en geregistreerde pachters hebben op 24 januari jl. hun stem in meerderheid voor het plan tot ruilverkaveling uitgebracht.

5 GLOBALE AANDUIDING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De alternatieven en varianten binnen de alternatieven zullen in het MER worden vergeleken op hun milieu-effecten.

Daartoe zullen de te verwachten milieu-effecten, positief en negatief, eerst moeten worden beschreven. Dit zal in beginsel gebeuren op grond van bestaande informatie en bestaand onderzoek. Er zal ook gebruik worden gemaakt van de milieugegevens, die in het kader van het onderzoek naar de subsidiemogelijkheden zullen worden verzameld.

Er zal in ieder geval informatie moeten worden verzameld met betrekking tot effecten op:

- natuur en landschap;
- ecologie;
- lucht;
- bodem en water;
- geluid;
- indirecte milieu-effecten.

Het studiegebied per milieu-aspect zal worden bepaald door de mate van uitstraling van het milieu-effect. Tijdens het opstellen van het MER zal duidelijk worden in welke mate en tot op welk detailniveau bovengenoemde aspecten aan de orde moeten komen. De nadruk bij de beschrijving van de milieu-effecten zal liggen op de effecten die van belang zijn voor de locatiekeuze. Op inrichtingsaspecten wordt ingegaan voor zover deze van belang zijn voor de locatiekeuze.

Arnhem, 19 februari 1991/6/tr/pj/RWG115

BEGRIPPENKADER EN BETROKKEN INSTANTIES

- **Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm):** wet waarin de regelingen met betrekking tot milieu-effectrapportage per mei 1986 zijn opgenomen.
- **m.e.r.: milieu-effectrapportage:** daarbij gaat het om de procedure die wordt gevolgd bij het opstellen van het rapport en het gebruik bij de besluitvorming.
- **MER: milieu-effectrapport:** het betreft het document en de inhoud daarvan.
- **Startnotitie:** notitie waarin de initiatiefnemer de m.e.r.-plichtige activiteit omschrijft, ten behoeve van de door het bevoegd gezag vast te stellen richtlijnen. Ook de alternatieven worden aangegeven en globaal de gevolgen voor het milieu.
- **Richtlijnen:** hierin wordt aangegeven welke aspecten of onderwerpen in het bijzonder aandacht verdienen in het MER.
- **Initiatiefnemer:** degene die de voorgenomen activiteit wil gaan ondernemen.
- **Bevoegd gezag:** de overheidsinstantie of instanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer een besluit te nemen.
- **Wettelijke adviseurs:** het bevoegd gezag stelt wettelijke adviseurs in de gelegenheid advies uit te brengen over het geven van richtlijnen met betrekking tot de inhoud van het MER, alsmede over het MER zoals dat ter inzage wordt gelegd. Deze zijn de (regionale) inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne (ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) en de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie (ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Vissery) in de provincie en verder de adviseurs in het kader van de besluitvormingsprocedure over het besluit waarvoor het milieu-effectrapport wordt gemaakt.
- **Commissie voor de Milieu-effectrapportage:** de commissie bestaat uit een presidium, circa 180 deskundigen als leden en een secretariaat. Per milieu-effectrapportage wordt uit de leden een werkgroep samengesteld. Zo'n werkgroep adviseert eerst over de richtlijnen voor het milieu-effectrapport en later over de volledigheid en kwaliteit van het milieu-effectrapport.

BIJLAGE 2

PROCEDURESHEMA

4 maart t/m 3 april 1991	- Inspraak over de startnotitie
3 mei 1991	- Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de Milieueffectrapportage
juli 1991	- Vaststellen van de richtlijnen
november/december 1991	- MER gereed, beoordeling van de aanvaardbaarheid van het MER
februari/maart/april 1992	- Publikatie en terinzagelegging MER en eindconcept Inrichtingsschets Over-Betuwe - Inspraak
mei 1992	- Toetsingsadvies van de Commissie voor de Milieu-effectrapportage
juli 1992	- Vaststelling door Gedeputeerde Staten van de Inrichtingsschets Over-Betuwe, ten behoeve van de besluitvorming in Provinciale Staten
september 1992	- Besluitvorming in Provinciale Staten

VOORWAARDEN PROVINCIALE STATEN VOORSTEL E - 232

- a Realisering van een stadsdeel ten noorden van de Waal is niet mogelijk als de doortrekking van de A 73 naar de A 15 met een nieuwe Waalbrug niet tijdig zal plaatsvinden. In de regeringsbeslissing over het SVV-II is deze doortrekking niet opgenomen. Op grond van de door ons uitgevoerde haalbaarheidsstudie zullen wij trachten het Rijk van de noodzaak van die doortrekking te overtuigen om daarmee dit traject op het Meerjarenplan Personenvervoer geplaatst te krijgen. Overigens beschouwen wij deze doortrekking in alle gevallen als zonder meer noodzakelijk.
- b Financiële haalbaarheid is in zeer belangrijke mate afhankelijk van het verkrijgen van rijkssubsidies (Subsidie Grote Bouwlocaties en Locatiesubsidie). Volgens Heidemij Adviesbureau is uit de financiële analyse gebleken dat een totaal VROM-subsidie van ten minste € 15.000,- per woning (exclusief BTW) moet worden veiliggesteld om een stadsdeel ten noorden van de Waal van ca. 7.500 woningen mogelijk te maken.
- c De ontwikkeling van een dergelijk stadsdeel noodzaakt tot een omvangrijke verplaatsing van glastuinbouwbedrijven binnen de Over-Betuwe-Oost. Vanuit het belang dat ons college hecht aan de verdere ontwikkeling van de glastuinbouw in dit gebied willen wij daarbij tevens de mogelijkheden onderzoeken voor nieuwvestiging vanuit bijvoorbeeld het westen. De haalbaarheid van een dergelijke ontwikkeling alsmede de bereidheid van het Rijk i.c. van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om daarvoor (financiële) middelen beschikbaar te stellen zal tijdig zeker moeten zijn.
- d Mede uit door Heidemij Adviesbureau uitgevoerd (deel)onderzoek ten behoeve van de financiële analyse is gebleken dat nader onderzoek moet plaatsvinden naar eventuele bodemverontreiniging in het te bebouwen gebied als gevolg van de glastuinbouw en de boomgaarden. De gevolgen daarvan in tijd en geld hebben een directe relatie met het (financieel) succesvol kunnen ontwikkelen van een stadsdeel in dit gebied.
- e Realisering van een stadsdeel ten noorden van de Waal noodzaakt tot een bestuurlijk werkbare structuur tussen betrokken overheden. Ons college is bereid coördinerend op te treden bij de vormgeving van de bestuurlijke condities.
- f Een nieuw stadsdeel ten noorden van de Waal zal zowel qua plaats als qua stedenbouwkundige vormgeving moeten passen in een te ontwikkelen totaalconceptie van de Over-Betuwe.

KORTE BESCHRIJVING VAN DE MODELLEN UIT DE DISCUSSIONOTA "ARNHEM NIJMEGEN LIGT GOED" EN HET "ONTWIKKELINGSMODEL ARNHEM-NIJMEGEN"

Aan de besluitvorming in Provinciale Staten over het Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen (voorstel E - 232) ligt de Discussienota "Arnhem-Nijmegen ligt goed" ten grondslag.

Uit deze Discussienota en het Statenvoorstel blijkt dat de bestaande en in ontwikkeling zijnde plannen in het stedelijk knooppunt Arnhem Nijmegen niet toereikend blijken te zijn om de toekomstige behoefte aan woningen en bedrijfsterreinen op te vangen. In Nijmegen manifesteert dit probleem zich al op korte termijn.

Bij de huidige verwachtingen zal voor de periode na 2000 naar ruimte moeten worden gezocht voor ca. 9.000 woningen en ca. 30 ha bedrijfsterrein.

Er moeten dus nieuwe locaties voor wonen en werken gezocht worden. Nu is dit niet op willekeurige wijze gebeurd. Drie uitgangspunten zijn daarbij richtinggevend geweest:

- versterking van de positie van Arnhem en Nijmegen;
- behoud van natuur- en landschapswaarden in het knooppunt;
- beteugeling van het autogebruik.

Voor Arnhem levert dit geen expansief beeld op.

De woningbouwcapaciteit binnen de stadsgrenzen en in Duiven-Westervoort is voor lengte van jaren toereikend. Alleen bij een onverwacht sterke groei van de woningbehoefte komt een logische uitbreiding van Arnhem-Zuid in westelijke richting (Driel-Oost) in beeld. De nieuwe locaties voor bedrijfsterreinen zijn gesitueerd bij de bestaande economische zwaartepunten in de regio.

Voor het capaciteitsarme Nijmegen ligt dat anders.

Daar dienen zich binnen het raamwerk van voornoemde uitgangspunten drie mogelijkheden aan voor verdere stedelijke ontwikkeling:

- aansluiten bij bestaande verstedelijkingsrichtingen;
- inslaan van een nieuwe verstedelijkingsrichting: aan de overkant van de Waal;
- een mix van beide voorgaande opties.

In de Discussienota "Arnhem-Nijmegen ligt goed" hebben deze drie mogelijkheden een ruimtelijke vertaling gekregen in de vorm van drie ontwikkelingsmodellen.

De variabele in deze modellen is de keuze van de woningbouwlocaties. De situering van bedrijfsterreinen is een visueel constante factor in de drie modellen (op de Nijmeegse westflank) evenals de infrastructurele uitbreidingen.

De drie modellen zien er in kort bestek als volgt uit.

Model 1 "Onder de Waal"

Toekomstige woningbouw vindt ten zuiden van de Waal plaats en wel langs de bestaande verstedelijkingsassen Nijmegen-Beuningen, Nijmegen-Wijchen en Nijmegen-Malden.

Bij Beuningen, Wijchen en Malden zijn een aantal grote, nieuwe bouwlocaties aangewezen. Wanneer de woningbehoefte harder groeit dan zich nu laat aanzien, komt Groesbeek in beeld als nieuwe uitbreidingslocatie.

Model 2 "Over de Waal"

Aan de overkant van de Waal wordt een groot nieuw stadsdeel ontwikkeld, waar in de periode na 2000 de woningbehoefte van de regio Nijmegen volledig opgevangen zal worden. Voor 2000 wordt een eerste aanvang met dit stadsdeel gemaakt en worden een beperkt aantal nieuwe locaties langs de bestaande verstedelijkingsassen ten zuiden van de Waal benut voor woningbouw. Sterkere groei van de woningbehoefte wordt opgevangen in de Waalsprong. In dit model is in de nabijheid van dit stadsdeel langs de A 15 een nieuw bedrijfsterrein voorzien (Grift-Zuid).

Model 3 "In de Over-Betuwe"

Dit model verenigt elementen uit beide voorgaande modellen in zich: grote nieuwe woningbouwlocaties langs de assen Nijmegen-Wijchen en Nijmegen-Beuningen, in omvang beperktere uitbreidingen bij Malden en een kleine Waalsprong gesitueerd bij Lent.

Bij sterkere groei van de woningbehoefte worden in dit model nieuwe locaties bij Elst en Beuningen ingezet.

Het accent ligt in dit model onmiskenbaar op verdere verstedelijking ten zuiden van de Waal.

Tot 2000 volgen de drie modellen grotendeels een gemeenschappelijk spoor: woningbouw ten zuiden van de Waal, waarvoor bestaande capaciteit aangevuld met enige nieuwe locaties benut wordt. De enige uitzondering hierop vormt de eerste aanzet voor de Waalsprong. Pas na 2000 gaan de modellen duidelijk uit elkaar lopen.

Provinciale Staten hebben hun, geclausuleerde, voorkeur uitgesproken voor "het Ontwikkelingsmodel Arnhem-Nijmegen". Dit op model 2 uit de Discussienota geënte ontwikkelingsmodel behelst onder meer een Waalsprong met 9.000 woningen en een bedrijfsterrein aan de A 15 Grift-Zuid van 30 ha. Een Waalsprong draagt naar de mening van Provinciale Staten het meeste bij aan de positieversterking van Nijmegen, berokkent natuur en landschap de minste schade en biedt de beste mogelijkheden om de groei van het autogebruik in te tomen.

Arnhem, 19 februari 1991/6/tr/pj/RWG115

BOUWLOKATIES TEN BEHOEVE VAN REGIO NIJMEGEN

